

[AM2022.10.11H]

Retten i Glostrup KENDELSE - 19. maj 2020 - C9-30/2020 - 0700-73112-00027-18

Anklagemyndigheden mod T , født september 1995

Ved Glostrup rets dom af 12. marts 2019 blev T , som er tyrkisk statsborger, fundet skyldig i forsøg på manddrab, jf. straffelovens § 237, jf. § 21, vold efter straffelovens § 244, stk. 1, og trusler efter straffelovens § 266. T blev dømt til at undergive sig behandling på psykiatrisk afdeling med tilsyn af Kriminalforsorgen i forbindelse med afdelingen under udskrivning, således at Kriminalforsorgen sammen med overlægen kan træffe bestemmelse om genindlæggelse, jf. straffelovens § 68. Der blev ikke fastsat en længstetid. T blev samtidig ved dommen udvist med indrejseforbud for bestandig. Dommen blev stadfæstet af Østre Landsret den 10. oktober 2019.

Psykiatrisk Center ... har den 18. december 2019 meddelt, at T er færdigmeldt, således at han vil kunne udskrives til videre ambulant behandling.

Anklagemyndigheden har den 3. januar 2020 i medfør af udlændingelovens § 50a, stk. 2, indbragt spørgsmålet om ophævelse af dommens bestemmelse om udvisning sagen for retten.

Påstande

Anklagemyndigheden har påstået, at udvisningen opretholdes. T har påstået, at udvisningen skal ophæves.

Sagens oplysninger

Fungerende overlæge ved Psykiatrisk Center ... , V1 , har i en udtalelse af 10. januar 2020 oplyst bl.a. om behovet for fortsat behandling og konsekvenserne, såfremt behandlingsforløbet afbrydes:

"Det vurderes, at T har et fortsat utvetydigt og absolut behov for antipsykotisk virkende behandling som udgangspunkt identisk med injektion Abilify Maintene 400 mg hver 4. uge, hvilket han nu modtager, uden hvilken han løber udtalt risiko for atter at blive psykotisk og også personfarlig. Samtidig skal det understreges, at T har eklatant effekt af antipsykotisk virkende medicin, som han modtager frivilligt, og at han er fuldt indstillet på at fortsætte denne medicinske behandling i en længere årrække endnu.

Det vurderes ligeledes, at ikke alene medicinsk behandling men også den sociale støtte han modtager ved sit udbredte netværk af nær familie, venner og bekendte i særdeles grad er medvirkende til at vedligeholde T's gode psykiske tilstand. T har næsten hver dag haft besøg af forældre, ligesom hans venner og bekendte ofte har besøgt ham på afdelingen gennem de mange måneder indlæggelsen har varet. Deres tilstedeværelse er medvirkende til T's positive udvikling idet gode sociale relationer med en meningsfyldt hverdag, også under indlæggelse i lukket regi, modvirker spntan forværring i T's psykiske tilstand. Det er også velkendt, at et solidt netværk omkring personer med alvorlig psykisk lidelse bevirker, at den enkelte person bedre kan fastholde langvarig medicinsk behandling, hvilket absolut er påkrævet gældende T .

Det skal også særskilt påpeges, at T gennem flere måneder kommer i forældrenes hjem ganske uproblematisk, hvilket i særdeleshed har medført stabilitet i hans sindstilstand. Såfremt T fratages sit socilae netværk, er der langt større risiko for at han falder ud af den medicinske behandling samt berøves den psykosociale støtte, der altid anbefales ved svær psykisk sygdom, hvilket ultimativt kan medføre opblussen af psykose, ligesom personfarlig adfærd."

Udlændingestyrelse har i en udtalelse efter udlændingelovens § 57, stk. 1, jf. § 50a om en eventuel ophævelse af udvisningen af T bl.a. anført:

"Det fremgår af en lægelig udtalelse fra Psykistrisk Center ... dateret 10. januar 2020, at T er diagnosticeret med paranoid skizofreni, og at pågældende har et fortsat utvetydigt og absolut behov for antipsykotisk virkende behandling som udgangspunkt identisk med injektion Abilify Maintene 400 mg hver 4. uge.

Statsadvikaten har på denne baggrund ønsket en udtalelse vedrørende behandlingsmulighederne i Tyrkiet, og det er til sagen oplyst, at T aktuelt er under behandling med følgende præparater:

Injektion Abilify Maintene 400 mg

Af oplysningerne fra MedCOI, en EU-finansieret database vedrørende sygdomsbehandling, fremgår det, at præparatet Abilify Maintena 400 mg er tilgængeligt i Tyrkiet.

Det fremgår yderligere af en rapport fra MedCOI, at der er et udviklet forsikringssystem i Tyrkiet, og at en lang række lægemidler bliver refunderet, hvis patienten får ordineret medicin. Det fremgår af samme rapport, at ambulant konsultation ved en psykiater koster 29,09 lirer (TRY) svarende til omkring 33 danske kr.

Det fremgår endivere af oplysningerne fra MedCOI vedrørende behandlingsmuligheder i Tyrkiet, at det er muligt at blive behenadlet af en psykiater i Ankara, og at det er muligt at blive behandlet med psykoterapi på psykiatriske centre på kommuneniveau."

Forklaringer

T har forklaret, at hans bedstemor og morfar i Tyrkiet er døde. Han har stadig en stedmormor og en onkel i Tyrkiet. Han kender ikke rigtig sin onkel. Han har senest været i Tyrkiet for 6 år siden som turist. Han besøgte dengang sin onkel, som har to døtre. Han har aldrig boet i Tyrkiet og taler kun gebrikkent tyrkisk.

Han får en depotinjektion med Abilify hver 14. dag af en læge. Han må ikke gøre det selv.

Efter brev- og besøgskontrol blev ophævet har han haft tæt kontakt med sine forældre, og han har også besøgt dem. Det hjælper ham, at familien har forståelse for at han var "et andet menneske", da episoden fandt sted, og at familien støtter ham på alle måder.

Han har ikke undersøgt, hvor han i givet fald kan bo henne i Tyrkiet, eller om og hvordan han kan få behandling. Han tror det vil være svært at få behandling i Tyrkiet, fordi det kræver en forsikring. Han kender ikke dette forsikringssystem. Han har gået i en Gülen skole i ... og vil derfor ikke være velset i Tyrkiet. Han mener derfor ikke, at han vil kunne tegne en forsikring.

V1, der er fungerende overlæge og psykiater, har forklaret, at hun har været en del af det team på ... Psykiatriske Center, som har behandlet T i perioden fra 1. juni 2019 til den 1. marts 2020.

Behandlingen af T har bestået i samtaler og medicin. I begyndelsen blev behandlingen givet med Abilify i pilleform. Først som en lav dosis for at afprøve effekten, hvorefter dosis blev øget og overgik til depotindsprøjtninger hver 28. dag. Medicinen skal helst gives på dagen, og må højst skydes én dag, idet der ellers skal støttes op med piller.

Hun mener, at Abilify kommer i et færdigpakket sprøjtesæt. Man skal huske at spritte af. Injektionen sker normalt i ballen, og det kan derfor være svært at injicere sig selv. Den medicinske behandling skal jævnligt vurderes i samråd med patienten.

Hvis patienten ikke får behandling, vil den pågældende blive tiltagende psykotisk over nogle måneder, efterhånden som medicinens virkning aftager. Ofte vil psykosen, som patienten har, gentage sig, f.eks. at man føler sig forfulgt og truet.

Hun ved ikke, hvordan en eventuel behandling i Tyrkiet vil foregå. Man kan godt gå tilbage til tabletbehandling. Depotmedicin sikrer imidlertid en jævn koncentration af medicinen i blodet, og folk tåler den bedre.

Rettens begrundelse og afgørelse

T har gjort sig skyldig i alvorlig personfarlig kriminalitet i form af forsøg på manddrab. Han er herfor blevet idømt psykiatrisk behandling på nærmere angivne vilkår samt udvist med indrejseforbud for bestandig.

Der er ikke fremkommet oplysninger, som ændrer ved selve grundlaget for dommens bestemmelse om udvisning. Dommen har således allerede taget højde for T's psykiske lidelse og hans tilknytning til Danmark, henholdsvis Tyrkiet.

Spørgsmålet for retten er således, hvorvidt T vil være afskåret fra at modtage behandling for sin psykiske lidelse i Tyrkiet.

Det er oplyst, at hans medicin, injektion Abilify Maintena 400 mg, er tilgængelig også i Tyrkiet, og at det er muligt at blive behandlet af en psykiater samt behandlet med psykoterapi på psykiatriske centre på kommuneniveau i Tyrkiet. Det er ligeledes oplyst, at der er et udviklet forsikringssystem i Tyrkiet, og at en lang række lægemidler bliver refunderet, hvis patienten får ordineret medicin. Herefter, og idet T's anbringende om, at han ikke vil kunne tegne en sådan forsikring, på ingen måde er bestyrket,

bestemmes:

Bestemmelsen om udvisning og indrejseforbud i Glostrup rets dom af 12. marts 2019, som stadfæstet ved Østre Landsret dom af 10. oktober 2019, opretholdes.

Statskassen skal betale sagens omkostninger.

.....

Østre Landsret 24. afdelings KENDELSE - 29. september 2020 - S-1327-20

Som dommere fungerede landsdommerne Thomas Lohse, Steen Mejer og Bjarke Gano (kst.), førstnævnte som rettens formand.

Der foretoges

Anklagemyndigheden mod T , født september 1995, (advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja, besk.)

Ingen var mødt eller indkaldt.

Det tidligere fremlagte var til stede.

Der fremlagdes endvidere salæropgørelse af 22. september 2020 fra advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja.

T, der ved Retten i Glostrups dom af 12. marts 2019, som stadfæstet af Østre Landsret ved dom af 10. oktober 2019, blev udvist med indrejseforbud for bestandig, har kæret Glostrup Rets kendelse af 19. maj 2020 (C9-30/2020) om opretholdelse af bestemmelsen om udvisning.

T har nedlagt påstand om, at bestemmelsen om udvisning skal ophæves, subsidiært at sagen udsættes på Højesterets stillingtagen til to kæresager vedrørende prøvelse af bestemmelser om udvisning.

Anklagemyndigheden har påstået byrettens kendelse stadfæstet.

Kæremålet har været mundtligt forhandlet den 22. september 2020, hvor der er afgivet supplerende forklaring af T og vidnet V1.

Supplerende sagsfremstilling

Det fremgår af udtalelse af 10. januar 2020 fra fungerende overlæge V1 bl.a.:

”Skift af medicinering har medført, at [T] er langt mere vågen, deltagende i afsnittets tilbud, ligesom han ikke længere fremviser egentlige psykotiske symptomer efter minimum 6 måneder.

Det skal yderligere bemærkes, at [T] har fungeret godt i patientgruppen, således at han har kunnet danne sociale relationer med andre, ligesom han har reageret fuldt ud hensigtsmæssigt ved frustrationer og akutte situationer involverende andre patienter i afdelingen. Han er åben omkring gerningen og kan nu anskue den uden at tøve, bagatellisere eller på anden måde frasige sig ansvaret for den. Han har ligeledes været fuldt ud samarbejdsvillig omkring samtaler, bidraget villigt og åbent til samtalerne indhold og har samarbejdet fuldt ud om medicinsk behandling. Han udviser sygdomserkendelse og sygdomsindsigt, idet han adspurgte udtaler på fuldt ud troværdig vis, at han har en psykisk sygdom, og at han har behov for medicinsk behandling for ikke atter at blive psykotisk og farlig.

Det bemærkes, at der er udfærdiget mentalobservation ved Justitsministeriets Retspsykiatrisk Klinik på Blegdamsvej, og at diagnosen paranoid skizofreni er stillet ved overlæge tilknyttet afdeling”

Efter votering afsagdes følgende

kendelse:

Landsretten lægger efter bevisførelsen, herunder T's egen forklaring, til grund, at T er velbehandlet og ikke fremviser egentlige psykotiske symptomer, samt at han har fuld sygdomsindsigt, ligesom han er klar over alvoren af den kriminalitet, han er dømt for.

Med denne bemærkning og af de grunde, der er anført af byretten, tiltræder landsretten, at bestemmelsen om udvisning i Østre Landsrets dom af 10. oktober 2019 skal opretholdes.

Da der endvidere ikke findes grundlag for at udsætte sagen på Højesterets stillingtagen til to andre kæresager vedrørende prøvelse af bestemmelser om udvisning, stadfæster landsretten byrettens kendelse.

Thi bestemmes:

Byrettens kendelse stadfæstes.

Landsretten tilkendte advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja, der er beskikket for T, i salær for landsretten 13.680 kr. med tillæg af moms, der endeligt betales af statskassen.

Sagen sluttet.

.....

Højesterets KENDELSE - 11. oktober 2022 - 28/2021

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Thomas Rørdam, Jens Kruse Mikkelsen og Jørgen Steen Sørensen.

Anklagemyndigheden mod T, (advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt kendelse af Retten i Glostrup den 19. maj 2020 (C9-30/2020) og af Østre Landsrets 24. afdeling den 29. september 2020 (S-1327-20).

Påstande

T har påstået ophævelse af bestemmelsen om udvisning i Østre Landsrets dom af 10. oktober 2019.

Anklagemyndigheden har påstået stadfæstelse.

Supplerende sagsfremstilling

Retten i Glostrups dom af 12. marts 2019 i straffesagen

Af Retten i Glostrups dom af 12. marts 2019 fremgår bl.a.:

"Personlige forhold

Tiltalte har været mentalundersøgt.

Det fremgår af retspsykiatrisk erklæring af 6. november 2018 blandt andet:

"Konklusion

Observanden er herefter sindssyg, ligesom han må antages at have været sindssyg på gernings-tidspunktet for det påsigtede forhold. Han var ikke under påvirkning af alkohol eller andre rus-midler, og om dette skulle være, er der ikke mistanke om, at en abnorm rus har foreligget. Han er normalt begavet og lider ikke af epilepsi.

Observanden er en 23-årig ugift mand uden børn. Han voksede op i gode kår i Hvidovre, i en tyr-kisk familie, som lægger vægt på uddannelse. Observanden fik en god 9. klasse afgangsprøve fra en privatskole og tog senere studentereksamen. Derefter påbegyndte han en uddannelse til in-geeniør ved Ved anholdelsen boede han sammen med sin ældre bror og dennes hustru i en lejlighed på

Observanden havde syv måneder før den påsigtede kriminalitet ophørt et seks år varende alko-holog hashmisbrug. Han havde i året op til ophøret hørt stemmer og følt sig besat af en dæmon. Disse symptomer svandt, da han holdt op med at misbruge. Omkring to måneder før den påsig-tede hændelse fik observanden igen hørleshallucinationer og hørte konstante stemmer. Han havde en oplevelse af, at han blev overvåget, og han følte, at hans tanker, vilje og handlinger blev styret udefra og ikke var hans egne. Observanden har siden det påsigtede været indlagt på psykiatrisk afdeling og fået antipsykotisk virkende medicin med betydelig reduktion af de psyko-tiske symptomer til følge.

...

Observanden findes herefter omfattet af straffelovens § 16, stk. 1. Man skal, såfremt han findes skyldig, som mest formålstjenlig foranstaltning til imødegåelse af en betydelig, men af hans psy-kiske helbredstilstand i høj grad afhængig, risiko for fremtidig ligeartet kriminalitet, jf. straffelo-vens § 68, 2. pkt., anbefale dom til anbringelse i psykiatrisk afdeling."

Retslægerådet har i erklæring af 13. december 2018 blandt andet udtalt følgende:

"Med sagens tilbagesendelse skal Retslægerådet, på grundlag af foreliggende akter med retspsy-kiatrisk erklæring af 06.11.2018 ved overlæge X1 , Retspsykiatrisk Klinik, Justitsministeriet, ud-tale, at T er sindssyg og ligeledes var sindssyg ved tiden for det påsigtede. Han var da ikke på-virket af rusmidler. Han er normalt begavet.

T påbegyndte efter bestået studentereksamen uddannelse til ingeniør. Han har udover SU haft forskellig erhvervsindkomst. 20 år gammel flyttede han hjemmefra og deler lejlighed med sin bror og svigerinde. T påbegyndte som 16-årig et overforbrug af alkohol samt et misbrug af

hash og episodisk desuden af kokain. I slutningen af 2017 ophørte han med at indtage rusmidler. Baggrunden for ophøret var cirka et år varende hallucinatoriske oplevelser, følelsen af at være besat af en jinn, og fornemmelsen af at blive udspioneret. De psykotiske symptomer svandt, men genopstod spontant i foråret 2018.

...

Retslægerådet finder T omfattet af straffelovens § 16, stk. 1. Såfremt han findes skyldig i det påsigtede, skal Retslægerådet, som mest formålstjenlig foranstaltning, jævnfør samme lovs § 68, 2. pkt., anbefale dom til anbringelse i psykiatrisk afdeling."

Psykiatrisk Center ... har i udtalelse af 21. december 2018 anført blandt andet:

"T har på intet tidspunkt under aktuelle indlæggelse udvist aggression eller andre adfærdsforstyrrelser. I den forbindelse skal det nævnes, at T den 18.09.18 blev overfaldet umotiveret af en medpatient i afsnittet, hvilket han ligeledes håndterede uden tegn på aggression. Han var i stand til at forholde sig roligt og tog efter få timer initiativ til at få talt med pågældende medpatient på relevant vis.

T samarbejder fortsat uproblematisk om den medicinske behandling (smeltetablet Olauzapine 20 mg mod psykose) og er indstillet på at overgå til behandling med depotinjektioner. Han udviser en fin sygdomsindsigt og behandlingsmotivation. Der har ikke været mistanke om misbrug af rusmidler under indlæggelsen. Han har et stort ønske om at fortsætte med sit ingeniørstudie på ... , hvilket vurderes realistisk, såfremt de retslige forhold fremadrettet tillader dette.

Konklusion

T findes herefter omfattet af personkredsen omtalt i § 16, stk. 1. Han samarbejder uproblematisk om den medikamentelle behandling og er ligeledes indstillet på dette fremadrettet. Hans tilstand er blevet vurderet stabil og velbehandlet gennem de seneste fem måneder.

Det er den lægelige vurdering, at den psykiatriske behandling har haft en så markant effekt, at risikoen for fremtidig ligeartet kriminalitet er afgørende reduceret.

På denne baggrund er det den lægelige vurdering, at den nødvendige psykiatriske behandling fremover forsvarligt vil kunne varetages inden for rammerne af en dom til behandling på psykiatrisk afdeling, hvor fokus vil kunne være på såvel forebyggelse af kriminelt recidiv som på fastholdelse og videreudvikling af sociale kompetencer i forhold til uddannelse, selvforsørgelse og relationer til familien.

Jeg vil således, såfremt T findes skyldig i det nu påsigtede, som mest formålstjenlig foranstaltning, til imødegåelse af risikoen for fremtidig ligeartet kriminalitet, jf. straffelovens § 68, 2. pkt., anbefale dom til behandling på psykiatrisk afdeling med tilsyn af Kriminalforsorgen i forbindelse med afdelingen under udskrivning, således at Kriminalforsorgen sammen med overlægen kan træffe bestemmelse om genindlæggelse."

Retslægerådet har på ny afgivet udtalelse den 23. januar 2019, hvoraf fremgår:

"Med sagens tilbagesendelse skal Retslægerådet henvise til udtalelse af 13.12.2018, og nu, på baggrund af supplerende erklæring af 21.12.2018 ved overlæge X2 , Psykiatrisk Center ... , supplerende udtale, at T's tilstand, under behandling med blandt andet antipsykotisk medicin under opholdet i varetægtsurrogat, er blevet markant bedre.

T har således de seneste måneder været uden sikre åbenlyse psykotiske symptomer. Han er dog fortsat præget af skizofreni med initiativløshed, passivitet og social tilbagetrækning, men han har ikke udvist aggression. Han er fortsat uden misbrug af rusmidler. T's sygdomsindsigt er god, og han samarbejder om behandlingen, herunder den medikamentelle.

Retslægerådet skal herefter ændre sit forslag anført i udtalelse af 13.12.2018 om, såfremt T findes skyldig, dom til anbringelse i psykiatrisk afdeling, idet det nu synes dokumenteret, at fremtidig kriminalitet mest formålstjenligt, jf. straffelovens § 68, 2. pkt., kan forebygges ved dom til behandling på psykiatrisk afdeling med tilsyn af Kriminalforsorgen i forbindelse med afdelingen under udskrivning, således at Kriminalforsorgen sammen med overlægen kan træffe bestemmelse om genindlæggelse."

Det fremgår af politiets afhøring til brug for vurderingen efter udlændingelovens § 26 blandt andet:

"Afhørte forklarede, at han er født og opvokset i Danmark.

Afhørte har taget folkeskolens 9. klasse afgangseksamen, den 3-årige gymnasiale STX uddannelse. Afhørte er pt. i gang med ingeniøruddannelse, som han har studeret i over 2 år.

Afhørte har stærke skriftlige og mundtlige danskundskaber. Han skriver og taler det flydende.

Afhørte sidder i bestyrelsen for en ungdomsklub, Ungdomsklub , der ligger i Det er frivilligt arbejde. Ud over at være en del af bestyrelsen, arbejder afhørte også i klubben med de unge. Det er meget forskelligt, hvor meget afhørte arbejder i klubben. Nogle måneder er han der slet ikke, hvorimod han i andre måneder kan have flere vagter. Afhørte skønnede, at han arbejder i klubben 4-5 timer om måneden i snit.

Afhørte kom selv i klubben som ung. Da han blev 18 år, begyndte han selv at arbejde frivilligt i klubben.

...

Afhørte er ikke gift, og han har ikke børn. Afhørte har ikke nogen kæreste.

Afhørtes forældre og søskende bor ligeledes her i Danmark. Afhørte har en storebror på 25 år og en lillebror på 14 år.

Afhørte har et stort netværk. Afhørte har en masse kammerater fra studiemiljøet, ligesom afhørte stadig er venner med sine barndomsvenner.

Afhørte er meget tæt på sin familie. Afhørte har boet sammen med sin storebror, efter de flyttede hjemmefra. Afhørte ser både sine søskende og sine forældre flere gange om ugen. De er meget tætte.

Afhørte ser også sine venner ofte. De ses et par gange om ugen.

Afhørtes forældres familie bor i Tyrkiet. Familien i Tyrkiet er bestående af farmor, mormor og morfar, tanter og onkler samt fætre og kusiner. Afhørte besøger familien i Tyrkiet hvert 2. år. Det er et besøg på 3-4 ugers varighed.

Ud over ferierne har afhørte sparsom kontakt med familien i Tyrkiet. De har naturligvis kontakt via de sociale medier, men de ringer aldrig sammen.

Afhørte taler og skriver flydende tyrkisk.

Adspurgte hvorvidt der forventes reaktioner fra hjemlandets myndigheder ved tilbagevenden i form af særlig byrdefulde straffeforanstaltninger (dødsstraf, legemsstraf, langvarig fængselsstraf), forklarede afhørte, at det forventede han ikke ...”

...

T er ikke tidligere straffet.

...

Rettens begrundelse og resultat

...

Den konkrete vurdering

T er, som anført, tyrkisk statsborger, men i øvrigt født og opvokset i Danmark. Han er 23 år gammel. Han har ingen ægtefælle eller børn i Danmark, men hans forældre og søskende bor her. Han har gennemført folkeskolen og en gymnasial uddannelse og læser aktuelt på andet år til ingeniør på Han er frivillig i en lokal ungdomsforening og har og har haft, hvad der må lægges til grund er forskellige studiejobs. Om hans tilknytning til Tyrkiet kan det lægges til grund, at hans forældres familie, herunder bedsteforældre, onkler, tanter samt fætre og kusiner fortsat bor dér.

Han har gennem sin opvækst været på ferie i Tyrkiet ca. hvert andet år, hver gang i ca. i tre-fire uger. Han taler og læser tyrkisk.

Hans tilknytning til Danmark må anses for langt stærkere end hans tilknytning til Tyrkiet, men han er ikke uden forudsætninger for at kunne etablere sig i Tyrkiet, hvor han ligeledes kan modtage besøg af den familie, som er bosat i Danmark.

T er fundet skyldig i navnlig forsøg på manddrab. Retten har ligeledes fundet, at han var sindssyg.

Uanset det som fremgår af de seneste udtalelser vedrørende bedringen i T's psykiske helbredstilstand og hans behandlingsbehov Psykiatrisk Center ... udtalelse af 21. december 2018 og Retslægerådets udtalelse af 23. januar 2019 finder retten, at T må anses for aktuelt at udgøre en reel og tilstrækkeligt alvorlig trussel, der berører en grundlæggende samfundsinteresse.

Retten har herved lagt vægt på karakteren og alvoren af de begåede forhold, hvilket skal sammenholdes med, at det fremgår af begge de seneste udtalelser, at T fortsat er præget af skizofreni, selvom han ”i de seneste måneder” har været uden sikre åbenlyse psykotiske symptomer. Dertil kommer, at han så sent som i den retspsykiatriske erklæring af 6. november 2018, hvor anbefalingen

var en dom til anbringelse, er beskrevet som fortsat psykotisk. Det fremgår videre, at han på dette tidspunkt udviste mangelfuld evne til affektregulering, hvilket: "... kombineret med bristet realitetstestning samt en underliggende vredesproblematik, øgede risikoen for voldsomme affektgennembrud og uhensigtsmæssige handlemønstre.", og at der da skønnedes at være en: "... betydelig, men af hans psykiske helbredstilstand i høj grad afhængig, risiko for fremtidig ligeartet kriminalitet." I den sammenhæng finder retten, at det ikke kan anses for uden betydning, at de seneste udtalelser er afgivet på et tidspunkt, hvor T havde været frihedsberøvet i surrogat på en lukket psykiatrisk afdeling i knap seks måneder. Det kan heller ikke anses for uden betydning, at det både efter T's egen forklaring og det, som i øvrigt fremgår af sagen, må lægges til grund, at han, fra han var 16 år gammel og indtil for knap et år siden, havde et ikke ubetydeligt misbrug af hash, og at han i den forbindelse havde hallucinatoriske oplevelser uden at modtage behandling herfor. Han har tillige haft et forbrug af kokain.

Herefter finder retten efter en samlet vurdering af karakteren af de begåede forhold og T's forhold i øvrigt, at udvisning må anses for en proportional foranstaltning, som er i overensstemmelse med associeringsafgørelsens artikel 14, stk. 1.

For så vidt angår T's rettigheder efter EMRK finder retten, at udvisning efter det oplyste om T's forhold og tilknytning til Danmark vil udgøre et indgreb i hans ret til privatliv, jf. EMRK artikel 8, stk. 1.

På baggrund af det ovenfor anførte, herunder om proportionaliteten af indgrebet, således som den er bedømt i forhold til associeringsafgørelsen, finder retten imidlertid, at udvisningen, som er bestemt ved lov, tillige er berettiget efter EMRK artikel 8, stk. 2.

Betingelserne for udvisning af T er derfor opfyldt, jf. udlændingelovens § 26, stk. 2, jf. § 22, stk. 1, nr. 1, 2 og 6, og anklagemyndighedens påstand herom tages derfor til følge.

Henset navnlig til den straf som forholdene i sagen ville have medført, såfremt T ikke havde været omfattet af straffelovens § 16, stk. 1, og da der i øvrigt ikke er omstændigheder, der taler herimod, meddeles indrejseforbuddet, der regnes fra tidspunktet for udrejsen eller udsendelsen, for bestandig, jf. udlændingelovens § 32, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 5, jf. tillige stk. 5."

Østre Landsrets dom af 10. oktober 2019 i straffesagen

Af Østre Landsrets anke dom af 10. oktober 2019 fremgår bl.a.:

"Personlige forhold

Af Psykiatrisk Center ... udtalelse af 5. september 2019 vedrørende tiltalte fremgår blandt andet:

" ...

[Tiltalte] har på intet tidspunkt under aktuelle indlæggelse udvist aggression eller andre adfærdssstyrrelser. Han udviser sygdomsindsigt og behandlingsmotivation. Der har ikke været mistanke om misbrug af rusmidler under indlæggelse. Han har tidligere været tilmeldt ingeniørstudiet på ... , men er nu afmeldt grundet manglende fremmøde. Det er på nuværende tidspunkt uvist, om [tiltalte] vil være i stand til at genoptage dette studie i fremtiden.

Konklusion

[Tiltalte] findes herefter omfattet af personkredsen omtalt i § 16, stk. 1. Han samarbejder uproblematisk om den medikamentelle behandling og er ligeledes indstillet på dette fremadrettet. Hans tilstand er blevet vurderet stabil og velbehandlet gennem mange måneder, og medicin skifte har udelukkende været tilskrevet uacceptable bivirkninger.

Det er den lægelige vurdering, at den psykiatriske behandling har haft så markant effekt, at risikoen for fremtidig ligeartet kriminalitet er afgørende reduceret.

På denne baggrund er det den lægelige vurdering, at den nødvendige psykiatriske behandling fremover forsvarligt vil kunne varetages inden for rammer af en dom til behandling på psykiatrisk afdeling, hvor fokus vil kunne være på såvel forebyggelse af kriminelt recidiv som på fastholdelse og videreudvikling af sociale kompetencer i forhold til uddannelse, selvforsørgelse og relationer til familien.

Jeg vil således såfremt [tiltalte] findes skyldig i det nu påsigtede, som mest formålstjenlig foranstaltning til imødegåelse af risikoen for fremtidig ligeartet kriminalitet, jf. straffelovens § 68, 2. pkt., anbefale dom til behandling på psykiatrisk afdeling med tilsyn af Kriminalforsorgen i forbindelse med afdelingen under udskrivelse, således at Kriminalforsorgen sammen med overlægen kan træffe bestemmelse om genindlæggelse.”

...

Landsrettens begrundelse og resultat

Af landsrettens kendelse vedrørende skyldsspørgsmålet fremgår:

”Efter den for landsretten af tiltalte afgivne forklaring lægges det til grund, at tiltalte i ugen op til den 2. juli 2018 fik det stadig dårligere psykisk, at han den 2. juli 2018 besluttede at tage til Tyrkiet straks, da en krig var ved at bryde ud i nævnte land, og at han i den forbindelse skændtes med sin svigerinde, X3, som han mente var spion for den tyrkiske regering, og sin mor, der tog svigerinden i forsvar. Det lægges efter V2’s og V3’s forklaringer endvidere til grund, at de forsøgte at forhindre tiltalte i at forlade boligen, således at han ikke skulle gøre skade på sig selv eller andre, da han i løbet af aftenen blev tiltagende mere aggressiv og påfaldende.

I forhold til selve knivoverfaldet lægges det til grund, at tiltalte, der på dette tidspunkt var alene i familiens bolig, idet tiltaltes mor umiddelbart forinden var flygtet ud af boligen, i husets køkken greb en enægget kniv med en bladlængde på ca. 10 cm. Kort tid efter at være sprunget gennem ruden i glasdøren ud til gårdhaven angreb han sin mor. Under tiltaltes fastholdelse af moderen tildelte han hende i alt 11 knivstik, heraf 9 stik i ryggen, 1 stik nedadtil på den højre side af brystkassen, lidt til højre for midten, og 1 stik på den øvre venstre side af bugen. Det må efter V2’s og V3’s forklaringer endvidere lægges til grund, at tiltaltes knivangreb mod moderen alene blev standset ved tiltaltes fars indgriben.”

...

Udvisning

Af de grunde, byretten har anført herom, og da tiltalte forældre og brødre har mulighed for at besøge ham i Tyrkiet, ligesom tiltalte har mulighed for kontakt til sine nære familiemedlemmer via telefon og internet, tiltræder flertallet endvidere, at udvisning af tiltalte med indrejseforbud for bestandig må anses for en proportional foranstaltning, som er i overensstemmelse med associeringsafgørelsens artikel 14, stk.1, og artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.”

For landsretten forklarede V2 (T's mor) bl.a., at hun besøger T hver dag, og at hendes kærlighed til ham kun er blevet større. V3 (T's far) forklarede bl.a., at han besøger T hver dag sammen med sin hustru, at han har et fint forhold til ham, og at han ikke er bekymret for, at han skal blive aggressiv.

Udrejse til Tyrkiet

Det er for Højesteret oplyst, at T den 3. oktober 2021 er udrejst til Tyrkiet. Advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja, der er beskikket for T, har i processkrift af 6. juli 2022 oplyst, at han senest har været i kontakt med T i marts 2022, og at T på dette tidspunkt opholdt sig i Istanbul og beskrev sin umiddelbare helbredsmæssige tilstand, herunder skizofrenilidelsen, som acceptabel. Advokat Khawaja har også oplyst, at T under kontakten beskrev sit ophold i Tyrkiet som foreløbigt og anførte, at han har løbende daglig kontakt til sin familie i Danmark og lidt kontakt til sin familie i Tyrkiet.

Retsgrundlag

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

Den 7. december 2021 afsagde Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (Storkammeret) dom i sag 57467/15 (Savran mod Danmark). I sagen havde landsretten efter udlændingelovens § 50 a opretholdt en tidligere bestemt udvisning for bestandig i et tilfælde, hvor den pågældende efter straffelovens § 16, stk. 2, var straffri. Domstolen fandt – i modsætning til i den tidligere dom af 1. oktober 2019 i samme sag – at der ikke forelå en krænkelse af Menneskerettighedskonventionens artikel 3 om forbud mod umenneskelig eller nedværdigende behandling. Derimod forelå der en krænkelse af konventionens artikel 8 om ret til respekt for privatliv.

Spørgsmålet for Menneskerettighedsdomstolen var bl.a., om der var grundlag for at opretholde det, der i dom af 13. december 2016 i sag 41739/10 (Paposhvili mod Belgien) er anført om anvendelsesområdet for artikel 3 i sager om udvisning. Om dette spørgsmål udtaler Domstolen bl.a.:

”133. Having regard to the reasoning of the Chamber and the submissions of the parties and third parties before the Grand Chamber, the latter considers it useful with a view to its examination of the present case to confirm that the Paposhvili judgment (cited above) offered a comprehensive standard taking due account of all the considerations that are relevant for the purposes of Article 3 of the Convention. It maintained the Contracting States’ general right to control the entry, residence and expulsion of aliens, whilst recognising the absolute nature of Article 3. The Grand Chamber thus reaffirms the standard and principles as established in Paposhvili (cited above).

134. Firstly, the Court reiterates that the evidence adduced must be “capable of demonstrating that there are substantial grounds” for believing that as a “seriously ill person”, the applicant “would face a real risk, on account of the absence of appropriate treatment in the receiving country or the lack of access to such treatment, of being exposed to a serious, rapid and irreversible decline in his or her state of health resulting in intense suffering or to a significant reduction in life expectancy” (ibid., § 183).

135. Secondly, it is only after this threshold test has been met, and thus Article 3 is applicable, that the returning State’s obligations listed in paragraphs 187-91 of the Paposhvili judgment (see paragraph 130 above) become of relevance.

136. Thirdly, the Court emphasises the procedural nature of the Contracting States’ obligations under Article 3 of the Convention in cases involving the expulsion of seriously ill aliens. It reiterates that it does not itself examine the applications for international protection or verify how States control the entry, residence and expulsion of aliens. By virtue of Article 1 of the Convention, the primary responsibility for implementing and enforcing the guaranteed rights and freedoms is laid on the national authorities, who are thus required to examine the applicants’ fears and to assess the risks they would face if removed to the receiving country, from the standpoint of Article 3. The machinery of complaint to the Court is subsidiary to national systems safeguarding human rights (ibid., § 184).

...

141. Whilst, admittedly, schizophrenia is a serious mental illness, the Court does not consider that that condition can in itself be regarded as sufficient to bring the applicant’s complaint within the scope of Article 3 of the Convention.”

Som anført fandt Menneskerettighedsdomstolen, at der forelå en krænkelse af konventionens artikel 8. Om dette spørgsmål udtaler Domstolen bl.a.:

“ALLEGED VIOLATION OF ARTICLE 8 OF THE CONVENTION

...

a) General principles

181. The Court first reiterates the following fundamental principles established in its case-law as summarised in Üner (cited above, § 54) and quoted in Maslov (cited above, § 68):

’54. The Court reaffirms at the outset that a State is entitled, as a matter of international law and subject to its treaty obligations, to control the entry of aliens into its territory and their residence there (see, among many other authorities, Abdulaziz, Cabales and Balkandali v. the United Kingdom, 28 May 1985, § 67, Series A no. 94, and Boujlifa v. France, 21 October 1997, § 42, Reports of Judgments and Decisions 1997-VI). The Convention does not guarantee the right of an alien to enter or to reside in a particular country and, in pursuance of their task of maintaining public order, Contracting States have the power to expel an alien convicted of criminal offences. However, their decisions in this field must, in so far as they may interfere with a right protected under paragraph 1 of Article 8, be in accordance with the law and necessary in a democratic society, that is to say justified by a pressing social need and, in particular, proportionate to the legitimate aim pursued (see Dalia v. France, 19 February 1998, § 52, Reports 1998-I;

Mehemi v. France, 26 September 1997, § 34, Reports 1997-VI; Boultif, cited above, § 46; and Slivenko v. Latvia [GC], no. 48321/99, § 113, ECHR 2003-X).

55. The Court considers that these principles apply regardless of whether an alien entered the host country as an adult or at a very young age, or was perhaps even born there. In this context the Court refers to Recommendation 1504 (2001) on the non-expulsion of long-term immigrants, in which the Parliamentary Assembly of the Council of Europe recommended that the Committee of Ministers invite member States, inter alia, to guarantee that long-term migrants who were born or raised in the host country cannot be expelled under any circumstances (see paragraph 37 above). While a number of Contracting States have enacted legislation or adopted policy rules to the effect that long-term immigrants who were born in those States or who arrived there during early childhood cannot be expelled on the basis of their criminal record (see paragraph 39 above), such an absolute right not to be expelled cannot, however, be derived from Article 8 of the Convention, couched, as paragraph 2 of that provision is, in terms which clearly allow for exceptions to be made to the general rights guaranteed in the first paragraph.’

182. In Maslov (cited above, § 71) the Court further set out the following criteria as relevant to the expulsion of young adults, who have not yet founded a family of their own:

- the nature and seriousness of the offence committed by the applicant;
- the length of the applicant’s stay in the country from which he or she is to be expelled;
- the time that has elapsed since the offence was committed and the applicant’s conduct during that period; and
- the solidity of social, cultural and family ties with the host country and with the country of destination.

In addition, the Court will have regard to the duration of the exclusion order (*ibid.*, § 98; see also Külekci v. Austria, no. 30441/09, § 39, 1 June 2017, and Azerkane v. the Netherlands, no. 3138/16, § 70, 2 June 2020). Indeed, the Court notes in this context that the duration of a ban on re-entry, in particular whether such a ban is of limited or unlimited duration, is an element to which it has attached importance in its case-law (see, for example, Yilmaz v. Germany, no. 52853/99, §§ 47-49, 17 April 2003; Radovanovic v. Austria, no. 42703/98, § 37, 22 April 2004; Keles v. Germany, no. 32231/02, §§ 65-66, 27 October 2005; Külekci v. Austria, cited above, § 51; Veljkovic-Jukic v. Switzerland, no. 59534/14, § 57, 21 July 2020; and Khan v. Denmark, no. 26957/19, § 79, 12 January 2021).

183. All of the relevant criteria established in the Court’s case-law should be taken into account by the domestic courts, from the standpoint of either “family life” or “private life” as appropriate, in all cases concerning settled migrants who are to be expelled and/or excluded from the territory following a criminal conviction (see Üner, cited above, § 60, and Saber and Boughassal, cited above, § 47).

184. Where appropriate, other elements relevant to the case, such as, for instance, its medical aspects, should also be taken into account (see Shala v. Switzerland, no. 52873/09, § 46, 15 November 2012; I.M. v. Switzerland, cited above, § 70; and K.A. v. Switzerland, no. 62130/15, § 41, 7 July 2020).

185. The weight to be attached to the respective criteria will inevitably vary according to the specific circumstances of each case; where the aim is the “prevention of disorder or crime”, they are designed to help domestic courts evaluate the extent to which the applicant can be expected to cause disorder or to engage in criminal activities

(see Maslov, cited above, § 70).

186. Moreover, for a settled migrant who has lawfully spent all or the major part of his or her childhood and youth in the host country, very serious reasons are required to justify expulsion (*ibid.*, § 75).

187. National authorities enjoy a certain margin of appreciation when assessing whether an interference with a right protected by Article 8 was necessary in a democratic society and proportionate to the legitimate aim pursued. However, the Court has consistently held that its task consists in ascertaining whether the impugned measures struck a fair balance between the relevant interests, namely the individual's rights protected by the Convention on the one hand and the community's interests on the other. Thus, the State's margin of appreciation goes hand in hand with European supervision, embracing both the legislation and the decisions applying it, even those given by an independent court. The Court is therefore empowered to give the final ruling on whether an expulsion measure is reconcilable with Article 8 (*ibid.*, § 76, and the cases cited therein).

188. Domestic courts must put forward specific reasons in the light of the circumstances of the case, not least to enable the Court to carry out the European supervision entrusted to it. Where the reasoning of domestic decisions is insufficient, without any real balancing of the interests in issue, this would be contrary to the requirements of Article 8 of the Convention. In such a scenario, the Court will find that the domestic courts failed to demonstrate convincingly that the respective interference with a right under the Convention was proportionate to the aim pursued and thus met a "pressing social need" (see *El Ghatet v. Switzerland*, no. 56971/10, § 47, 8 November 2016).

189. At the same time, where independent and impartial domestic courts have carefully examined the facts, applying the relevant human rights standards consistently with the Convention and its case-law, and adequately balanced the applicant's personal interests against the more general public interest in the case, it is not for the Court to substitute its own assessment of the merits (including, in particular, its own assessment of the factual details of proportionality) for that of the competent national authorities. The only exception to this is where there are shown to be strong reasons for doing so (see *Ndidi*, cited above, § 76; *Levakovic*, cited above, § 45; *Saber and Boughassal*, cited above, § 42; and *Narjis*, cited above, § 43).

(b) Application of those principles in the present case

190. In the present case, it appears that a balancing of the various interests at stake was performed in the light of the relevant Article 8 criteria by the national courts in the context of the criminal proceedings against the applicant, when his expulsion was first ordered. The Court further observes that a significant period elapsed between 10 August 2009 (the date on which the expulsion order became final) and 20 May 2015 (the date of the final decision in the revocation proceedings). Thus, it fell to the national authorities to consider the proportionality of the applicant's expulsion in the revocation proceedings, taking into account any relevant change in his circumstances, notably those pertaining to his conduct and health, that might have taken place during that period (see *Maslov*, cited above, §§ 90-93). The Court reiterates at this juncture that the crux of the present case is the compliance of the revocation proceedings with the relevant criteria under Article 8 of the Convention established by the Court's case-law (see paragraph 171 above).

191. The Court observes at the outset that, on account of his mental condition, the applicant was more vulnerable than an average “settled migrant” facing expulsion. The state of his health was required to be taken into account as one of the balancing factors (see paragraph 184 above). In this connection, the Court observes that, by virtue of section 50a of the Aliens Act (see paragraph 76 above), the national courts in the revocation proceedings proceeded to determine whether the applicant’s state of health made it conclusively inappropriate to enforce the expulsion order. At two levels of jurisdiction, the domestic courts had regard to statements from various experts and relevant information from the country concerned. In particular, they examined information from the social security institution in Turkey, a physician at a rehabilitation clinic in Konya under the auspices of the public hospital, and a public hospital in Konya, which confirmed that it was possible for a patient to receive intensive care in a psychiatric hospital matching the applicant’s needs. The courts were thus satisfied that the medication in issue was available in Turkey, including in the area where the applicant would most likely settle down.

192. The Court sees no reason to question that very thorough consideration was given to the medical aspects of the applicant’s case at the domestic level. Indeed, the High Court carried out a careful examination of the applicant’s state of health and the impact thereon, including the availability and accessibility of the necessary medical treatment, should the removal be implemented. It took into account the cost of medication and care, the distance to be travelled in order to have access to care and the availability of medical assistance in a language spoken by the applicant. However, medical aspects are only one among several factors to be taken into account where appropriate (see paragraph 184 above), as is the case here, in addition to the Maslov criteria outlined in paragraph 182 above.

193. As regards the nature and seriousness of the criminal offence, the Court observes that, while still a minor, the applicant committed a robbery of which he was convicted in 2001 (see paragraph 12 above). In 2006, acting with a group of other people, he participated in an attack on a man which resulted in the latter’s death (see paragraph 13 above). The Court notes that those were crimes of a violent nature, which cannot be regarded as mere acts of juvenile delinquency (compare and contrast Maslov, cited above, § 81). At the same time, the Court does not overlook the fact that, in the later criminal proceedings in which the applicant was found guilty of aggravated assault, the medical reports revealed that at the time when he had committed that offence, it was very likely that he had been suffering from a mental disorder, namely paranoid schizophrenia, threatening and physically aggressive behaviour being symptoms of that disorder in his case (see paragraph 25 above). In accordance with the Maslov criteria (see paragraph 182 above), it needs to be considered whether “very serious reasons” justified the applicant’s expulsion and hence, for the purposes of the present case, the refusal to revoke the order in 2015 at the time its execution became feasible. A relevant issue for the purposes of the Article 8 analysis is whether the fact that the applicant, on account of his mental illness, was, in the national courts’ view, exempt from punishment under Article 16 § 2 and Article 68 of the Danish Penal Code when convicted in 2009 had the impact of limiting the extent to which the respondent State could legitimately rely on the applicant’s criminal acts as the basis for his expulsion and permanent ban on re-entry.

194. In its recent case-law dealing with the expulsion of settled migrants under Article 8 of the Convention (see, for example, paragraph 189 above), the Court has held that serious criminal offences can, assuming that the other Maslov criteria are adequately taken into account by the national courts

in an overall balancing of interests, constitute a “very serious reason” such as to justify expulsion. However, the first Maslov criterion, with its reference to the “nature and seriousness” of the offence perpetrated by the applicant, presupposes that the competent criminal court has determined whether the settled migrant suffering from a mental illness has demonstrated by his or her actions the required level of criminal culpability. The fact that his or her criminal culpability was officially recognised at the relevant time as being excluded on account of mental illness at the point in time when the criminal act was perpetrated may have the effect of limiting the weight that can be attached to the first Maslov criterion in the overall balancing of interests required under Article 8 § 2 of the Convention.

195. The Court makes clear that in the present case it is not called upon to make general findings in this regard, but only to determine whether the manner in which the national courts assessed the “nature and seriousness” of the applicant’s offence in the 2015 proceedings adequately took into account the fact that he was, according to the national authorities, suffering from a serious mental illness, namely paranoid schizophrenia, at the moment when he perpetrated the act in question.

196. In this connection, the Court observes that, in its decision of 13 January 2015 regarding the lifting of the expulsion order, the High Court only briefly referred to the serious nature and gravity of his criminal offence (the first Maslov criterion, see paragraphs 66 and 182 above). No account was taken of the fact that the applicant was, due to his mental illness, ultimately exempt from any punishment but instead sentenced to committal to forensic psychiatric care (see paragraphs 22, 26 and 30 above). The High Court also made only a limited attempt to consider whether there had been a change in the applicant’s personal circumstances with a view to assessing the requirements of public order in the light of the information regarding his conduct during the intervening 7-year period (see paragraphs 34-36, 38-40, 43, 51, 54 and 62 above). Against this background, and given the immediate and long-term consequences for the applicant of the expulsion order being executed (see paragraph 200 below in relation to the permanent nature of the ban on re-entry), the Court considers that the national authorities did not give a sufficiently thorough and careful consideration to the Article 8 rights of the applicant, a settled migrant who had resided in Denmark since the age of six, and did not carry out an appropriate balancing exercise with a view to establishing whether those applicant’s rights outweighed the public interest in his expulsion for the purpose of preventing disorder and crime (compare *Ndidi*, cited above, §§ 76 and 81).

197. In that connection, as follows from the third of the Maslov criteria (see paragraph 182 above), the applicant’s conduct during the period that elapsed between the offence of which he had been found guilty and the final decision in the revocation proceedings is particularly important. Thus, the relevant evidence demonstrates that although initially the applicant’s aggressive behavioural patterns had persisted, he had made progress during those years (see paragraphs 34-36, 38-40, 43, 51, 54 and 62 above). However, the High Court did not consider these changes in the applicant’s personal circumstances with a view to assessing the risk of his reoffending against the background of his mental state at the time of the commission of the offence, which had exempted him from punishment, and the apparent beneficial effects of his treatment, which had led to his being discharged from forensic psychiatric care.

198. A further issue to be considered is the solidity of the applicant’s social, cultural and family ties with the host country and the country of destination (the fourth Maslov criterion). Whilst the appli-

cant's ties with Turkey seem to have been limited, it cannot be said that he was completely unfamiliar with that country (see paragraphs 30, 59 and 65 above). However, it appears that the High Court gave little consideration to the length of the applicant's stay in and his ties to his host country Denmark (the second and fourth Maslov criteria respectively; see paragraph 182 above), stressing as it did the fact that he had not founded his own family and had no children in Denmark (see paragraph 66 above). As to the latter aspect, the Court reiterates its finding in paragraph 178 above that, even if he had no "family life", the applicant could still claim protection of his right to respect for his "private life" within the meaning of Article 8 (see Maslov, cited above, § 93). In this regard, the Court attaches particular weight to the fact, also noted by the domestic courts in the criminal proceedings and by the City Court in the revocation proceedings, that the applicant was a settled migrant who had been living in Denmark since the age of six (see paragraph 59 above). Although the applicant's child and young adulthood were clearly difficult, suggesting integration difficulties, he had received most of his education in Denmark and his close family members (mother and siblings) all live there. He had also been attached to the Danish labour market for about five years (see paragraphs 27 and 30 above).

199. Lastly, in order to assess the proportionality of the impugned measure, the duration of the entry ban also needs to be taken into account (see paragraph 182 above). The Court has previously found such a ban to be disproportionate on account of its unlimited duration, whilst in other cases, it has considered the limited duration of the exclusion measure to be a factor weighing in favour of its proportionality (see the authorities cited in paragraph 182 above). The Court has also accepted an expulsion measure as proportionate in a situation where, in spite of the indefinite duration of that measure, possibilities remained for the applicants to enter the returning State (see, for instance, *Vasquez v. Switzerland*, no. 1785/08, § 50, 26 November 2013, where the applicant could apply for authorisation to enter Switzerland as a tourist), and, even more so, where it was open to the applicants to request the authorities to reconsider the duration of the entry ban (*ibid.*; see also *Kaya v. Germany*, no. 31753/02, §§ 68-69, 28 June 2007).

200. In the present case, the Danish courts, in the revocation proceedings, had no discretion under the domestic law to review and to limit the duration of the ban imposed on the applicant; nor was it open to him to have the exclusion order reconsidered in any other procedure. As a result of the refusal to lift that measure in the revocation proceedings, he was subjected to a permanent re-entry ban. The Court notes the very intrusive nature of that measure for the applicant. In the light of the Government's submissions regarding the very limited basis on which a visitor's visa may be issued to aliens who have been expelled and permanently banned from re-entry (see paragraph 162 above), it is clear that the possibility of the applicant re-entering Denmark, even for a short period, remains purely theoretical. As a result, he has been left without any realistic prospect of entering, let alone returning to, Denmark.

201. In the light of the above, it appears that in the revocation proceedings, despite the significant period of time during which the applicant underwent medical treatment for his mental disorder, the High Court, apart from briefly referring to his lack of family ties in Denmark and to the serious nature and gravity of his criminal offence, did not consider the changes in the applicant's personal circumstances with a view to assessing the risk of his reoffending against the background of his mental state at the time of the commission of the offence and the apparent beneficial effects of his treatment. Nor did it have due regard to the strength of the applicant's ties to Denmark as compared to those to Turkey. The Court further notes that under the domestic law, the administrative and judicial authorities had no possibility of making an individual assessment of the duration of the applicant's

exclusion from Danish territory, which was both irreducible and permanent. Therefore, and notwithstanding the respondent State's margin of appreciation, the Court considers that, in the particular circumstances of the present case, the domestic authorities failed to duly take into account and to properly balance the interests at stake (see paragraphs 182 and 183 above).

202. Accordingly, there has been a violation of Article 8 of the Convention."

Udlændingelovens regler om indrejseforbud

Ved lov nr. 919 af 21. juni 2022 om ændring af bl.a. udlændingeloven (prøvelse af udvisning m.v.) er der i udlændingelovens § 50 a, stk. 1 og 2, indført hjemmel til i forbindelse med prøvelse efter bestemmelserne at forkorte varigheden af det indrejseforbud, som er fastsat ved dommen om udvisning. I den forbindelse er det i lovens § 32, stk. 10, bestemt, at et indrejseforbud, der er meddelt i medfør af § 32, stk. 1, nr. 1, eller stk. 2, kan forkortes i forbindelse med en afgørelse efter §§ 50-50 b, hvis varigheden af det meddelte indrejseforbud indebærer, at opretholdelse af udvisningen med sikkerhed vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser.

Efter ændringslovens § 5 trådte de nævnte ændringer i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende (den 23. juni 2022). I lovens forarbejder anføres bl.a. (Folketingstidende 2021-22, tillæg A, lovforslag nr. L 189, s. 65):

"Forslaget indebærer ... at de foreslåede ændringer i udlændingelovens § 32 og §§ 50-50 b, vil skulle finde anvendelse ved prøvelser efter udlændingelovens §§ 50-50 b, som finder sted efter lovens ikrafttræden, uanset om prøvelsen er indbragt før lovens ikrafttræden.

Domstolene vil således kunne forkorte varigheden af et meddelt indrejseforbud i forbindelse med prøvelser efter udlændingelovens §§ 50-50 b, som finder sted efter lovens ikrafttræden. Det bemærkes i den forbindelse, at domstolene vil kunne forkorte varigheden af et allerede meddelt indrejseforbud, uanset hvornår det strafbare forhold er begået. Det afgørende er således, om prøvelsen finder sted efter lovens ikrafttræden."

Anbringender

T har anført bl.a., at det efter de foreliggende oplysninger om hans helbredsmæssige forhold er sandsynliggjort, at det vil være i strid med artikel 3 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention at udsende ham til Tyrkiet.

Det følger af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 7. december 2021 i Savran mod Danmark, at der i den foreliggende sag også skal tages stilling til, om udvisning vil være i strid med artikel 8 i Menneskerettighedskonventionen. Efter dommen skal det tillægges betydning, at han er frifundet for straf som følge af utilregnelighed på grund af skizofreni. Dette er ikke indgået tilstrækkeligt i den hidtidige vurdering af sagen, idet hans skizofreni nærmere er tillagt den betydning, at der er risiko for, at han begår ny kriminalitet.

Det er heller ikke tillagt tilstrækkelig betydning, at han efter landsrettens dom har været igennem en vellykket psykiatrisk behandling. En gennemgang af hans forhold viser således, at han hurtigt blev velbehandlet, at han blev tildelt vidtgående daglig udgang, at der ikke på noget tidspunkt har været bekymring for tilbagefald, og at han har udvist og fortsat udviser fuld sygdomsindsigt. Samtlige forhold, som efter Menneskerettighedsdomstolens dom i Savran mod Danmark skal inddrages, taler klart i retning af, at der ikke er grundlag for at opretholde udvisningen.

Problemstillingen i forhold til artikel 8 kan ikke løses ved at opretholde udvisningen med den ændring, at indrejseforbuddet ikke fastsættes for bestandig, men for et bestemt tidsrum. I den forbindelse skal det ikke tillægges betydning, at han i oktober 2021 er udrejst til Tyrkiet. Udreisen kan ikke anses for frivillig, idet hans hverdag i Danmark var uden adgang til uddannelse og arbejde, ligesom han ved udskrivning fra behandling frygtede frihedsberøvelse som følge af dommen om udvisning.

Anklagemyndigheden har anført bl.a., at det ikke vil være i strid med artikel 3 i Menneskerettighedskonventionen at udsende T til Tyrkiet. Sygdomskriteriet er ikke opfyldt, og det er herefter uden betydning, hvilke muligheder der er for at behandle ham i Tyrkiet.

Det følger af Menneskerettighedsdomstolens dom af 7. december 2021 i Savran mod Danmark, at det skal vurderes, om det på nuværende tidspunkt vil være i strid med konventionens artikel 8 at opretholde udvisningen. Der er imidlertid fortsat ikke grundlag for at fastslå, at der vil være tale om en krænkelse af denne bestemmelse. Det gælder, selv om alvoren af T's forhold skal bedømmes i lyset af, at han er frifundet for straf på grund af utilregnelighed. Det fremgår ikke af dommen i Savran-sagen, med hvilken vægt dette forhold skal indgå i vurderingen.

Der foreligger heller ikke nye oplysninger, som kan begrunde en anden vurdering af forholdet til artikel 8 end den, der fremgår af landsrettens dom om udvisning. Der er kun forløbet ca. 3 år siden dommen, og en samlet vurdering af lovovertrædelsens grovhed og T's tilknytning til henholdsvis Danmark og Tyrkiet fører til, at det ikke er i strid med artikel 8 at opretholde bestemmelsen om udvisning, heller ikke med indrejseforbud for bestandig. Der må lægges vægt på, at han i oktober 2021 er udrejst til Tyrkiet, hvor han efter det oplyste har lidt kontakt til sin derboende familie. Hans tilknytning til Tyrkiet må på den baggrund anses for styrket.

Hvis Højesteret finder, at udvisning med indrejseforbud for bestandig er i strid med artikel 8, kan der efter udlændingelovens § 50 a, stk. 2, jf. § 32, stk. 10, fastsættes et tidsbegrænset indrejseforbud.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstilling

T blev ved Østre Landsrets dom af 10. oktober 2019 fundet skyldig i bl.a. forsøg på manddrab efter straffelovens § 237, jf. § 21. Han blev frifundet for straf, jf. straffelovens § 16, stk. 1, og efter lovens § 68 dømt til

behandling på psykiatrisk afdeling. Han blev endvidere udvist af Danmark med indrejseforbud for bestandig.

Sagen angår, om der er grundlag for efter udlændingelovens § 50 a, stk. 2, at ophæve udvisningen. Efter denne bestemmelse skal der ske ophævelse, hvis T's helbredsmæssige tilstand afgørende taler imod, at udsendelse finder sted, eller der er indtrådt væsentlige ændringer i hans forhold. Det er i den forbindelse et spørgsmål, om udsendelse vil være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3 og 8 som fortolket af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol senest i dom af 7. december 2021 i sag 57467/15 (Savran mod Danmark).

Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3

Efter artikel 3 i Menneskerettighedskonventionen må ingen underkastes tortur og ej heller umenneskelig eller nedværdigende behandling.

I præmis 133 i Menneskerettighedsdomstolens dom af 7. december 2021 bekræfter Domstolen de standarder og principper vedrørende anvendelse af konventionens artikel 3 i sager om udvisning af udenlandske statsborgere, der er fastslået i dom af 13. december 2016 i sag 41739/10 (Paposhvili mod Belgien). Af præmis 141 fremgår, at selv om skizofreni er en alvorlig psykisk sygdom, kan den ikke i sig selv begrunde, at artikel 3 finder anvendelse.

Efter de foreliggende oplysninger om T's helbredstilstand, herunder hans sygdomsindsigt, og om mulighederne for behandling i Tyrkiet finder Højesteret, at udsendelse af ham til Tyrkiet ikke vil indebære en krænkelse af konventionens artikel 3.

Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8

Ved Østre Landsrets dom af 10. oktober 2019 blev T som anført udvist med indrejseforbud for bestandig. Landsretten vurderede i den forbindelse, om udvisning ville være i strid med Menneskerettighedskonventionens artikel 8 om ret til respekt for privatliv og familieliv, herunder i lyset af de kriterier, der fremgår af Menneskerettighedsdomstolens dom af 23. juni 2008 i sag 1638/03 (Maslov mod Østrig).

Landsretten lagde bl.a. vægt på det, som byretten havde anført, herunder karakteren og alvoren af de begåede forhold, at T ikke var uden forudsætninger for at kunne etablere sig i Tyrkiet, og at han fortsat var præget af skizofreni. Landsretten henviste herudover til, at hans forældre og brødre kunne besøge ham i Tyrkiet, og at han havde mulighed for kontakt til sine nære familiemedlemmer via telefon og internet.

Det følger af Menneskerettighedsdomstolens dom af 7. december 2021, at det i et tilfælde som det foreliggende skal vurderes, om der siden landsrettens dom er indtruffet omstændigheder, herunder vedrørende den pågældendes adfærd og helbredstilstand, som kan begrunde en anden vurdering af forholdet til konventionens artikel 8 (præmis 190). Det fremgår, at behandlingsmæssige aspekter kun er én blandt flere faktorer, der skal tages hensyn til, og at den samlede vurdering af, om en udvisning kan opretholdes, også skal

foretages i lyset af de kriterier, der er fastlagt i Maslov-dommen (præmis 192). Det fremgår også, at det forhold, at den pågældende er straffri som følge af utilregnelighed, "may have the effect of limiting the weight that can be attached to the first Maslov criterion ['the nature and seriousness of the offence committed by the applicant'] in the overall balancing of interests required under Article 8 § 2 of the Convention" (præmis 194).

Som anført i Højesterets kendelse af 2. februar 2022 (UfR 2022.1473) indebærer Menneskerettighedsdomstolens dom, at der under en efterprøvelse efter udlændingelovens § 50 a skal foretages en ny og selvstændig prøvelse af forholdet til artikel 8 på grundlag af de faktiske omstændigheder, som de foreligger på tidspunktet for efterprøvelsen.

Om denne prøvelse bemærker Højesteret:

T er 27 år og tyrkisk statsborger. Han er ikke gift eller samlevende, og han har ikke børn, men han er født og opvokset i Danmark. Der skal derfor foreligge meget tungtvejende grunde for at retfærdiggøre en udvisning af ham, jf. præmis 75 i Maslovdommen.

T er ikke tidligere straffet. Hans forældre og søskende bor i Danmark. Han har gennemført folkeskolen og en gymnasial uddannelse og læste på tidspunktet for de begåede forhold til ingeniør på Han var frivillig i en lokal ungdomsforening og havde haft forskellige studiejobs. Han er i oktober 2021 udrejst til Tyrkiet, og det må lægges til grund, at udrejsen er sket frivilligt. Inden udrejsen havde han besøgt sin familie i Tyrkiet i 3-4 uger hvert 2. år. Der foreligger ikke nærmere oplysninger om hans aktuelle ophold i Tyrkiet, som alt andet lige må anses at have styrket hans tilknytning til landet. Hans tilknytning til Danmark må imidlertid fortsat anses for langt stærkere end hans tilknytning til Tyrkiet.

T var på gerningstidspunktet utilregnelig på grund af sindssygdom, og efter Menneskerettighedsdomstolens dom af 7. december 2021 skal dette indgå i vurderingen af karakteren og alvoren af hans drabsforsøg. Drabsforsøget er begået over for hans mor, efter at han i ugen op til gerningstidspunktet fik det stadigt dårligere og på gerningstidspunktet var overbevist om, at der ville begynde en krig i Tyrkiet, hvorfor han var nødt til at rejse til Istanbul med det samme. Det må lægges til grund, at forholdet til begge forældre og hans øvrige sociale netværk i dag er genoprettet og velfungerende, og at dette efter erklæringen af 10. januar 2020 fra Psykiatrisk Center ... i høj grad er medvirkende til at vedligeholde hans positive udvikling og gode psykiske tilstand. Det må efter erklæringen også lægges til grund, at der, hvis han fratages sit sociale netværk og sin psykosociale støtte, er langt større risiko for, at der sker en opblussen af hans psykose. Endvidere må det lægges til grund, at han har fuld sygdomserkendelse og sygdomsindsigt.

Efter en samlet vurdering finder Højesteret herefter, at udsendelse af T til Tyrkiet som bestemt ved Østre Landsrets dom af 10. oktober 2019 vil være i strid med artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, og at dette gælder, selv om der nu fastsættes et tidsbegrænset indrejseforbud.

Konklusion

Højesteret ophæver udvisningen af T .

Thi bestemmes:

Bestemmelsen i Østre Landsrets dom af 10. oktober 2019 om udvisning af T ophæves.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for Højesteret.